Wczesne doświadczenia w rodzinie stanowią nieodłączny element rozwojowy, który w mniejszym lub większym stopniu kształtuje jakość życia dziecka w dorosłości. Właściwie funkcjonująca rodzina stwarza optymalne warunki do rozwoju, a interakcje z rodzicami w dzieciństwie mają istotny wpływ zarówno na przyszłe postawy wobec zakładania własnej rodziny, jak i na funkcjonowanie w społeczeństwie. Ale co, jeśli system rodzinny nie działa dobrze?

Właściwie zorganizowany system rodzinny wspiera autonomię i intymność dziecka, umożliwia szczere porozumiewanie się, promuje odpowiedzialność, empatię oraz wzajemny szacunek. Innymi słowy, w idealnym scenariuszu stwarza on sprzyjające warunki do rozwijania zasobów potrzebnych w dorosłym życiu. Rzeczywistość pokazuje jednak, że wiele rodzin zmaga się z różnymi trudnościami, które mogą zaburzać ich równowagę i harmonię. Często wpływają one na pogorszenie relacji między członkami rodziny i osłabienie ich więzi emocjonalnych. W przypadkach, w których problemy te są przejściowe, zazwyczaj nie prowadzą do poważnych konsekwencji, a nawet mogą stanowić swoistą lekcję, jak radzić sobie z kryzysami. Jeżeli natomiast problemy rodzinne utrzymują się przez dłuższy czas, mogą głęboko wpłynąć na życie wszystkich domowników, tworząc podatny grunt dla rozwoju różnego rodzaju patologii.

Rodzina funkcjonalna a dysfunkcjonalna

Na początek warto zastanowić się, jakie cechy przypisuje się rodzinom funkcjonującym prawidłowo (funkcjonalnym), a jakie dysfunkcyjnym (dysfunkcjonalnym). Przedstawimy to rozróżnienie na podstawie ustaleń poczynionych przez Alinę Sirdak. Szczegóły zostały zobrazowane w poniższej tabeli.

Rodzina funkcjonalna	Rodzina dysfunkcjonalna
• Problemy są zauważane i rozwiązywane. • Daje przestrzeń do wyrażania uczuć, myśli, spostrzeżeń, pragnień, fantazji. • Relacje w niej są oparte na dialogu i równości. • Dominuje w niej bezpośrednia komunikacja, adekwatna i oparta na konkretnych faktach. • Istotne jest zaspokajanie potrzeb wszystkich członków rodziny. • Role w rodzinie są wybierane i zmieniają się. • Członkowie rodziny mogą być indywidualnościami. • Atmosfera w rodzinie jest radosna i pełna spontaniczności. • Rodzice robią to, co zapowiedzieli. • Zasady wymagają uzasadnienia. • Naruszenie wartości ważnej dla drugiej osoby budzi poczucie winy. • Błędy są wybaczane i postrzegane jako okazja do uczenia się. • Rodzina służy wszystkim jej członkom. • Istnieje zdrowe poczucie wstydu rodziców względem dzieci i odwrotnie	• Dominuje zaprzeczanie problemom, uczuciom, myślom, dążeniom. • Funkcjonuje zasada: „Nie mów, nie ufaj, nie czuj”. • Przeważają nadmierna kontrola, perfekcjonizm, oskarżanie. • Tworzone są różnego rodzaju mity. • Przeważają konflikty w komunikacji. • Widoczne jest poświęcenie własnych potrzeb dla systemu rodzinnego. • Przeważają utrwalone, zamrożone i sztywne role w rodzinie. • Indywidualne różnice są poświęcane dla potrzeb systemu – jednostka funkcjonuje dla rodziny. • Doświadcza się braku intymności. • Rodzina ma tajemnice. • Dzieci muszą zasłużyć na uznanie, aprobatę. • Widoczne jest niezdrowe współzawodnictwo. • Brakuje stabilizacji, wszechobecne są kłamstwa. • Dominują nieodwołalność, sztywność zasad służących trwaniu w zaprzeczeniu i iluzji. • Brakuje granic psychologicznych i fizycznych.

- Zauważa się kompulsywność zachowań, ich sztywność.
- Widoczna jest idealizacja rodziców.
- Członkowie rodziny są zakorzenieni we wstydzie.
- Zdarza się, że rodzice działają bezwstydnie wobec dzieci.
- Dzieci wstydzą się swojej rodziny

Dysfunkcyjna postawa rodziców może doprowadzić do różnych problemów dzieci, łącznie z narażaniem ich zdrowia lub życia. Skutki są bardzo poważne, a w niektórych przypadkach mogą mieć nawet nieodwracalny charakter. Przyjrzyjmy się bliżej trudnościom, jakich dzieci mogą doświadczać wskutek działania dysfunkcyjnej rodziny.

Dziecko zaniedbane

Zaniedbanie wywiera głęboki wpływ na rozwój emocjonalny, społeczny i edukacyjny młodego człowieka. Zaniedbanie rodzicielskie nie musi jednak przybierać formy jawnej przemocy – może polegać na braku odpowiedniej opieki, wsparcia oraz uwagi ze strony dorosłego, co prowadzi do poważnych konsekwencji. Niewłaściwe podejście rodziców do wychowania i opieki nad dzieckiem może objawiać się na różnych poziomach: emocjonalnym, fizycznym, edukacyjnym i społecznym.

Zaniedbanie rodzicielskie dzielimy na kilka rodzajów:

- Zaniedbanie fizyczne – występuje, gdy rodzic nie zaspokaja podstawowych potrzeb dziecka, takich jak odpowiednie wyżywienie, ubranie, opieka zdrowotna czy warunki mieszkaniowe. Dzieci w takich rodzinach często są pozostawione same sobie, co prowadzi do zaniedbań higienicznych lub problemów zdrowotnych.
- Zaniedbanie emocjonalne – to brak zainteresowania życiem dziecka, brak wsparcia emocjonalnego, zrozumienia oraz miłości. Dzieci pozbawione emocjonalnego wsparcia często czują się samotne, nieakceptowane, a nawet odrzucone. Ten rodzaj zaniedbania może być mniej widoczny dla osób z zewnątrz, ale ma głęboki wpływ na poczucie własnej wartości i budowanie relacji interpersonalnych.
- Zaniedbanie edukacyjne – objawia się brakiem zainteresowania postępami dziecka w szkole, nieuczestniczeniem w spotkaniach rodziców, niewspieraniem dziecka w nauce. Rodzice nie dbają o rozwój edukacyjny swoich dzieci, nie pomagają im w odrabianiu lekcji, nie zapewniają odpowiednich warunków do nauki, a czasami wręcz ignorują obowiązek szkolny.

Ważne!

Zaniedbanie przez rodzica ma poważne konsekwencje, widoczne na wielu płaszczyznach. Dzieci, które doświadczają zaniedbania, często mają trudności z nauką i adaptacją w szkole. Są też bardziej narażone na trudności w utrzymaniu koncentracji, a ich wyniki w nauce mogą być słabsze w porównaniu z rówieśnikami, którzy otrzymują odpowiednie wsparcie w domu. Tacy uczniowie mogą również wykazywać trudności w relacjach społecznych, co prowadzi do wycofywania się z kontaktów z rówieśnikami lub do zachowań agresywnych.

Przyczyny zaniedbania dziecka przez rodzica bywają różnorodne. Wśród nich wymienić można:

- problemy finansowe, które sprawiają, że rodzice nie są w stanie zapewnić dziecku odpowiednich warunków materialnych,
- problemy zdrowotne czy psychiczne rodziców, jak depresja czy uzależnienia, które mogą

Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub prenumeraty.

Korzyści:

• nielimitowany dostęp do treści,
• aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
• e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
• dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
• dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
• zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary

i znacznie więcej…

Zamów na: www.platformamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 800 702 902, bok@oficynamm.pl